Plan International Suomi Finland
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki

Tel: +358 (0)9 68 69 800
Email: info@plan.fi
plan.fi

VNS 4/2020 vp

Kirjallinen lausunto eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle
VNS 4/2020 vp / Kirjallinen lausunto

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Plan International Suomi pitää valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa hyvänä kokonaisuutena ja jatkumona Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Kiitämme etenkin ilmastokriisin vakavuuden hahmottamisesta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Esitämme lausunnossamme huomioita tasa-arvon vahvistamiseksi selonteossa ja sen soveltamisessa.

Yleistä

Anti-genderliike ja naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia vastustavat ryhmät ovat vahvistuneet ja muodostavat merkittävän uhan naisten oikeuksille. Naisten oikeuksia rajaamaan pyrkivä globaali liike on hyvin organisoitua ja rahoitettua, sekä vaikutusvaltaista.

Huolestuttavan kehityksen vuoksi Plan International Suomi kannattaa naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistamista Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan fokuksena. Pidämme tärkeänä, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko signaloi tahtotilan sukupuolten välisestä tasa-arvosta, jota Suomi haluaa maailmassa lisätä. Nostamalla vahvasti arvopohjaisen perinteemme esiin viestitämme sekä sisäisesti että ulkoisesti edistävämme naisten, tyttöjen sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia.

Tasa-arvotyötä on keskeistä laajentaa globaalin vastuun ja kehitysyhteistyön parista kaikkeen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Erityisesti on tarpeen parantaa ulkopolitiikan tasa-arvojohdonmukaisuutta ja työn resursointia sekä lisätä ulkosuhteiden koordinaatiota saman arvoyhteisön sisällä.

Tasa-arvon taantumista edistävän toiminnan vakava kehitys vaatii näkemyksemme mukaan lisää huomiota ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. Analyysia asian tilasta on tarpeen laajentaa, seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien merkitys todeta ja Suomen asema kysymyksessä asettaa selonteon pääkappaleessa. Jotta naisten ja tyttöjen oikeuksien puolustaminen skaalautuu kaikkiin selonteon osa-alueisiin, on tavoite kirjattava globaalien haasteiden osassa monimuotoista puuttumista vaativaksi ilmiöksi.

Euroopan unioni ja naisten oikeuksien kehitys

Aborttioikeuksia on kavennettu, seksuaalikasvatusta vähennetty ja sukupuolentutkimuksen opetusta kielletty Euroopan unionin sisällä. EU:n sisäinen oppositio pyrkii heikentämään naisten sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ja EU:n yhteisiä sitoumuksia. Selonteko ottaa kantaa EU:n yhteisten arvojen toteuttamiseen jäsenvaltioissa, etenkin oikeusvaltioperiaatekysymyksissä. Tasa-arvoa EU:n ulkosuhteissa edistävä Gender Action Plan on vastikään uudistettu, mutta sen toimeenpano vaatii EU:n jäsenvaltiolta työtä. Plan esittää seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien nostamista Eurooppapolitiikan osioissa, jotta Suomen tuleva työ Istanbulin sopimuksen

Plan International Suomi Finland
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki

Tel: +358 (0)9 68 69 800
Email: info@plan.fi
plan.fi

vahvistamiseksi kautta unionin jatkuu ja GAP III –toimintasuunnitelma edistyy johonmukaisesti Suomen ansioista EU:n kaikessa ulkosuhdetoiminnassa.

Kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä

Plan pitää tärkeänä, että selonteko muistuttaa sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän merkityksestä. Sääntöpohjaisuutta rapauttavaa taantumusta ja purkamisyrityksiä vastaan on syytä toimia määrätietoisesti, jotta ihmisoikeuksissa ei jouduta ottamaan takapakkia. Universaaleja arvoja kyseenalaistetaan ja Plan toivoo, että ihmisoikeusperustaisen ulkopolitiikan lisäksi naisten ja tyttöjen oikeudet huomioidaan erillisenä kysymyksenä, jonka sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on erityisten haasteiden kohteena.

Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman päivittäminen ei ole onnistunut laajan naisten oikeuksia vastustavan liikkeen vuoksi ja historian tärkein naisten oikeuksien toimintaohjelma uhkaa jäädä 25 vuoden takaiseen tilaan. Toivomme selontekoon kirjattavan, että Suomi puolustaa aktiivisesti naisten oikeudet turvaavien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa sekä tukee seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistämistä yhdessä samanmielisten valtioiden kanssa. Kiitämme naisten ja tyttöjen oikeuksien nostamista Suomen ihmisoikeusneuvostokampanjaan.

Tasa-arvotyön strateginen ja poliittinen ohjaus ulkopolitiikassa

Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen on pitkään ollut Suomen keskeinen tasa-arvotavoite. Olemme kiitollisia, että Suomi edistää sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista johdonmukaisesti. Ulkosuhteiden tasa-arvotyön vahvemmalle strategiselle ohjaukselle on kuitenkin tarve. Tasa-arvotyötä kannattaa koota yhteen ja luoda kokonaiskuvaa myös ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa laajemmin. Tasa-arvostrategia olisi mahdollisuus kirkastaa Suomen tasa-arvoteemoja, ohjata tasa-arvon systemaattista edistämistä, seurata sen toteutusta ja selkeyttää Suomen näkemykset moniperustaisen ja rakenteelllisen syrjinnän kysymyksiin.

2000-luvun aikana on tapahtunut siirtymää erityistoimista kohti tasa-arvon sisällyttämistä jo olemassa oleviin prosesseihin ja ohjelmiin – jopa siinä määrin, että kaksoisstrategiasta on liu'uttu kohti yksöisstrategiaa. Vaarana on, että samalla monimutkaiset tasa-arvo-ongelmat yksinkertaistuvat saavutettavissa olevien tavoitteiden ja keinojen kartoittamiseen, kun potentiaalisesti kiistanalaiset kysymykset tullaan samalla sivuuttaneeksi. Tasa-arvon kaksoisstaretgian vahvistaminen vaatii ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon vahvaa tasa-arvopintaa.

Lisätietoja:

Niina Ratilainen, vaikuttamistyön asiantuntija, 050 378 7791

Mari Luosujärvi, tasa-arvo ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja –oikeuksien asiantuntija, puh. 044 328 3382

Plan International Suomi on lastenoikeusjärjestö, joka haluaa oikeudenmukaisen maailman, jossa kaikkien lasten oikeudet ja tasa-arvo toteutuvat. Siksi Plan parantaa erityisesti kehitysmaiden tyttöjen elämää ja suojelua. Uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton Plan perustettiin 1937, ja Suomessa toiminta alkoi 1998. Työskentelemme yli 70 maassa.